

פרד"ס כיבוד דוד

מס' 91

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת ויקרא - פשוט - אמרי קודש

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר וגו'

ופירש רש"י הקדוש לכל דברות ולכל אמירות וכו', קדמה קריאה של חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר (ישעיה ו ג): "וקרא זה אל זה". הנה הקדוש ב"ה קורא לכל אחד ואחד מישראל מתוך קריאה של חיבה למען יתקרב אליו ית"ש. והוא באמצעות צדיקי הדורות שהמה נקראים משה שפיר קאמרת (שבת ק"א ע"ב), אשר השכינה מדברת מתוך גרונו, וידבר ה' אליו לצורך השומעים, שהוא יעורר את הנלווים אליו יתברך שמו. ועל זה המשיל למלאכים וקרא זה אל זה.

ולכאורה איך שייך לומר הכי לגבי קוב"ה עם בן אדם. אלא דקאי זה אל זה, דהיינו מה שמשה המתלבש מכח אתפשטותיה בכל צדיק, יקרא אל ישראל לכל אחד ואחד כפום בחינתו ודרגא דיליה.

ואומרו: "וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר", דלפעמים מדבר הצדיק דברים אשר אינם שייכים אליו, כי אם לצורך המקום והזמן, מה שמשתייך אל השומע. לזה אמר: "וידבר ה' אליו מאוהל מועד", שהוא כענין אוהל ארעי כפי העת והמועד, כל זה הוא מחמת שצריך אותו הצדיק לאמר הדברים הללו אל אחרים, ולכן נתלבשו ביה דיבורים הללו.

והנה אמירה הוא לשון של אהבה, שכך צריך הצדיק לקרובם מתוך רוב אהבה ובאמרי נועם, על האופן שיאמר להם כי טוב ה' לכל, ורחמיו על כל מעשיו, היינו כי נכון וטוב לשתף שם שמים בכל דבר, הן ברוחניות והן בגשמיות, ואין טוב אחר בעולם, זולת טובו וחסדו יתברך שמו, הגם שיחשוב מגודל שפלות רוחו כי מי אנוכי שאהיה ראוי לטוב, על זאת סיים הכתוב ורחמיו על כל מעשיו, דסוף כל סוף, גם הוא נכלל בכלל מעשי ידיו של הקב"ה, ואליו נמי מגיעה גודל רחמנותו יתברך שמו.

"ויקרא אל משה, וידבר הוי"ה אליו מאוהל מועד לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם."

פירש רש"י ז"ל כי לכל דברות, ולכל אמירות, ולכל ציווי, קדמה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר: "וקרא זה אל זה". אבל לנביאי האומות עכו"ם, נגלה עליהם עם לשון ארעי וטומאה, שנאמר: "ויקר אלוקים אל בלעם".

והנה רש"י הקדוש פירש כאן על מילת לאמר וגו', צא ואמור להם דברי כיבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו כי כל ל"ח שנה שהיו בני ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדיבור עם משה וכו'. ולכאורה יש להבין, איזה דברי תוכחה איכא במה שיאמר להם בשבילכם הוא נדבר עמי.

ועיין ברא"ם מה שפירש שדברי כיבושין הללו, היו ממשיכין את לבם ומקרבין אל אהבתו יתברך שמו, כי בכל פעם שהיה מדבר השי"ת עם משה- היה מצווהו לפייס את לבם בדברי כיבושים.

למני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

א. לא תעשה חמץ- לפי שיצר הרע דומה לשאור ומטעם זה ג"כ הזהיר על הדבש שיצר הרע מתוק לאדם כדבש:

ב. וכל קרבן מנחתך במלח תמלח- ג"פ הזכיר מלח בפסוק משום דבג' מקומות המלח נתון בלשכת המלח ועל הכבש ועל המזבח:

ג. תקריב מלח (791 עם הכולל)- בגי' זה יביא מלח משל ציבור (791):

ד. וסמך ידו- כתיב בבקר ובצאן ובעז כתיב את ידו לפי שהבקר חזק ויכול לסבול הסמיכה שצריך לסמוך עליו בכל כחו מה שאין כן בצאן ובעז לכך נא' את דמשמע ברפיון. בבקר כתיב אם זכר אם נקבה ובצאן כתיב זכר או נקבה לפי שהוצרך או לרבות הפלגס ואם לא משמע רבוי ובעז לא הזכיר כלל זכר ונקבה לפי שהעז מנהגו לעולם להוליד זכר ונקבה יחד ומסתמא ישחוט הזכר וישאיר הנקבה לפרנסת ביתו. בבן בקר כתיב והקטירו אותו בני אהרן ל' רבים ובצאן כתיב והקטירו הכהן לפי שכן בקר צריך הרבה כהנים:

ה. את החלב המכסה את הקרב- לפי שבא לכפר על החטא שעשה מחמת רוב שומו כדכתיב שמנת עבית כשית וכתיב וישמן ישורון ויבעט לכך מביא החלב וכאלו הקריב חלבו:

ו. אם כשב- והוא יותר גדול מן הצאן כדכתיב והכשבים הפריד יעקב. כש"ב בא"ת ב"ש לב"ש על שם לבשו כרים הצאן:

ז. מזבח קטרת הסמים- בפרשת כהן משיח כתיב קטרת הסמים ובפרשה שאחריה לא כתיב הסמים לפי שכהן גדול מתעשר בקטורת הוסיף לומר סמים. בכל הכפרות כתיב כפרה סליחה חוץ מכהן גדול לפי ששגגת תלמוד עולה זדון:

ח. על שפך הדשן ישרף- צותה תורה לשרוף קרבנו של כהן משיח בפרהסיא בחוץ על שפך הדשן שלא יתייבש אדם להתודות על חטאו שהרי כ"ג חטא והתודה והביא קרבן על חטאו:

ט. ישגו- ב' במסורה: ואם כל עדת ישראל ישגו. ישגו צאני ביחזקאל על רועי ישראל המתעים את הצאן הכא נמי מיירי בצבור ששגגו ע"פ ב"ד שטעו בהוראה:

י. מעיני- ד' במסורה: ונעלם דבר מעיני הקהל. ואידך בההיא עניינא אם מעיני העדה. ונעלם מעיני אישה. ונעלם מעיני כל חי איירי בתורה דכתיב לעיל מיני' והחכמה מאין תמצא ה"נ נעלמה החכמה מעיני הבית דין שטעו בהוראה ונעלם מעיני אישה זהו שאמרו אפי' שמע מעוף הפורח שנטמאה שוב אין המים בודקים אותה זה הוא ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים שאפי' שמע מעוף השמים והעלים עצמו כאלו לא ידע שוב אין המים בודקין אותה:

יא. ונודעה- ב' במסורה: ונודעה החטאת. ונודעה יד ה' את עבדיו וזעם את אויביו שאפי' על השוגג שיש לו להביא חטאת ולא הביא הקב"ה נפרע ממנו וזהו ונודעה יד ה' את עבדיו מי שחטא ומביא הקרבן וזעם את מי שאינו מביא:

יב. והביאו אותו לפני אהל מועד- ד' במסורה: הכא. ואידך והביאו אבנים אחרות גבי מצורע. והביאו בניך בחוצן. והביאו את כל אחיכם לו' מי שמחויב קרבן לה' ואינו מביאו לכהן סוף שצריך לכהן שיבא לראות נגעי ביתו ואם הוא מביאו זוכה למה שנאמר והביאו בניך בחוצן והביאו את כל אחיכם מכל וגו':

יג. חטאת הקהל הוא- וסמך ליה אשר נשיא יחטא לו' כל שבידו למחות ואינו מוחה מעלה עליו כאלו הוא חטא:

יד. את קרבנו- נא' בקרבן נשיא רבוי את לו' שיביא קרבן שמן וגדול לפי שבכל יום אוכל פטומות שלא יהא שלחנו מלא ושלחן רבו ריקם. בעז כתיב שער עזים זכר שעירת עזים נקבה לפי שאין בשמו חילוק לזכר ולנקבה שהכל נקרא עז לכך צריך לפ' זכר או נקבה אבל כבש יש חילוק בשמו כבש לזכר כבשה לנקבה:

טו. בעשתה (777)- בגי' אם כולה ולא במקצתה (עם הכולל 777):

טז. חוסר- ב' במסורה: כאשר חוסר חלב. ומעת חוסר התמיד לומר שמעת חוסר התמיד חוסר כל חלב שבזכותו נשתלח ברכה בכל:

יז. אם לוא יגיד ונשא עונו- או לוא יגיד מלא ו' קרי ביה אם לו יגיד בוא"ו פי' שהגיד לו כבר שוב אינו חוזר ומגיד:

יח. בה' וכחש בעמיתו- הואיל וכחש בין בה' בין בעמיתו שמכחש בדבר שאינו יודע בו אלא הקב"ה וחבירו:

יט. יתננו- ב' במסורה: לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו. ואידך ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו. והיינו כדאיתא בהגוזל הגוזל את חבירו ונשבע לו אפילו שוה פרוטה יוליכנו אחריו אפי' למדי:

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר וגו'

במדרש (ויק"ר פ"א א') הה"ד (תהלים קג כ): "גיבורי כח עושי דברו, לשמוע בקול דברו". וזה הפירוש של גיבורי כח עושי דברו, אשר המה הצדיקים אשר מזעירים את גרמיהם בבחינת **א' זעירא**, ונעשים **גיבורי כח**. באופן שיהיו **עושה דברו** של הקב"ה, ואז נמסר בידם הכח **לשמוע בקול** (טענות) **דברו** יתברך, וכמעשה הנ"ל, והם גוזרים ומוציאים את הפסק דין, והקב"ה מקיים את דבריהם.

ועל זה אמר קרא (מלאכי א' ח נט): "לעשות משפט עבדו, ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו, למען דעת כל עמי הארץ כי הוי"ה הוא האלוקים, אין עוד וגו' - כלומר **לעשות משפט עבדו**, היינו של עבדיו הצדיקים אשר הם שופטים אותו כביכול בשומעם את טענותיו, ואחר כך שומעים לטענות **משפט עמו ישראל**, הבאים להתדיין אותו כביכול, ודבר זה שייך **דבר יום ביומו**, היינו בכל דרא ודרא, **למען דעת**, על ידי זאת, **כל עמי הארץ**, שאם יאמרו ליסטים אתם וכו', אזי יכירו וידעו דהמשפט שייך אך לעמו ישראל שנמסר להם נחלת גויים.

וסיים ואמר **כי ה' הוא האלוקים אין עוד**, כלומר, שאין עוד מלך בשר ודם שיעשה ככה למסור דינו ומשפטו לעמו שהם ישפטוהו, מלבדו יתברך, וכדאמרו ז"ל (מגילה ל"א ע"א): במקום גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו. והנה אדם הראשון השיג גם כן האלף זיוון, ועל כן מתחיל בספר דברי הימים (א' א א): "**אדם** שת אנוש", עם **א' רבתא**, ואמרו במדרש (ויק"א פ"כ ב'): כי תפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה את גלגל החמה. ועל פי זה אפשר לומר כי הא' זעירא שנכתב כאן, לא היה זולת בעת **ויקרא אל משה**, לצורך שליחות אל הכלל ישראל. אומנם בשעת **וידבר הוי"ה אליו**, גופא פנים אל פנים, אזי היה **מאוהל מועד לאמר**, בא' רברבא, כדוגמת **אדם** קדמאה של ספר דברי הימים כנזכר, ודו"ק.

ועוד ירמוז **האלף לך שלמה**, דהנה האלף זיוון הללו, היה האור הגנוז שגנזו מלך שהשלום שלו מפני הרשעים שלא ישתמשו עמו. אומנם בזימנא דאתי ישולם כנגד זה **מאתיים לנוטרים את פרוי**, אלו הם נוטרי הברית, וסיים עוד במאמרו **ברח דודי ודמה לך לצבי**, אשר עורו (שהמה הכלים לקבל האור) מתפשט ומצטמק כשיעור הנצרך, כעניין שדרשו חז"ל בעניין ארץ הצבי. וככה יהיו גם לבני ישראל לעתיד לבוא כלים לקבל ולהכיל האורות שנגנזו **על הרי בשמים**, כמו הורי בשמים, הם האבות הקדושים. על דרך מה שדרשין במדרש על הא דכתיב אשא עיני אל ההרים וגו', אל ההורים. וכן נמי דרשו כי מאן הרים - אלו האבות, מרומז על אבותינו אברהם יצחק ויעקב, אשר הם מעלים ומביאים בשמים וריח ניחוח מעבודת ישראל הקדושים, וכגון בעת שעוסקים בצדקה וגמילות חסדים, מתעלה ומסתלק למעלה על ידי אברהם אבינו ע"ה. וכשמתגברים על יצרם הרע, עולה דרך פחד יצחק אבינו, ואלו מדת תפארת ואמת, והעסק של לימוד התורה הקדושה, סליקא לעילא באמצעות יעקב שלימתא.

ויקרא אל משה רבי תנחום בר חנילאי פתח (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו' במה הכתוב מדבר אם בעליונים הכתוב מדבר והלא כבר נאמר ברכו ה' כל צבאיו האינו מדבר אלא בתחתונים עליונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתפקידיו של הקדוש ב"ה נאמרו ברכו ה' כל צבאיו אבל תחתונים על ידי שאינן יכולין לעמוד בתפקידיו של הקב"ה לכך נאמר ברכו ה' מלאכיו ולא כל מלאכיו ד"א נקראו הנביאי' מלאכים הה"ד (במדבר כ) (וישלח מלאך ויוציאו ממצרים וגו' וכי מלאך ה' היה והלא משה היה ולמה קורא אותו מלאך אלא מכאן שהנביאי' נקראי' מלאכים ודכוותיה (שופטים ב) ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבוכים וכי מלאך היה והלא פנחס היה ולמה קורא אותו מלאך אלא א"ר סימון פנחס בשעה שהיתה רוח"ק שורה עליו היו פניו בוערות כלפידיים ורבנן אמרי אשתו של מנחם מה היתה אומרת לו (שם יג) הנה איש אלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים כסבורה בו שהוא נביא ואינו אלא מלאך אמר רבי יוחנן מבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים הה"ד (חגי א) (ויאמר חגי מלאך ה' במלאכות ה' הא ע"כ אתה למד שמבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים (תהלים קג) גבורי כח עושי דברו במה הכתוב מדבר א"ר יצחק בשומרי שביעית הכתוב מדבר בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום א' לשבת אחת לחודש א' שמא לשאר ימות השנה ודין חמי חקליה ביירה כרמיה ביירה ויהבי ארנונא ושתיק יש לך גבור גדול מזה וא"ת אינו מדבר בשומרי שביעית נאמר כאן עושי דברו ונאמר להלן (דברים טו) וזה דבר השמיטה מה דבר שנאמר להלן בשומרי שביעית הכתוב מדבר אף דבר האמור כאן בשומרי שביעית הכתוב מדבר עושי דברו רבי הונא בשם ר' אחא אמר בישראל שעמדו לפני הר סיני הכתוב מדבר שהקדימו עשייה לשמיעה ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע לשמוע בקול דברו א"ר תנחום בר חנילאי בנוהג שבעולם משוי שקשה לא' נוח לשנים ולשני' נוח לארבע או שמא משוי שקשה לס' רבוא נוח לאחד כל ישראל עומדים לפני הר סיני ואומרים (דברים ח') אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' ומשה שומע קול הדבור עצמו וחייה תדע לך שהוא כן שמכולן לא קרא אלא למשה לכך נאמר ויקרא אל משה:

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר וגו'

בהקדמת דברי המגלה עמוקות בשם ספרי התמונה כי לאות א' יש ב' צורות: האחד יו י - והוא בסוד החדס, והצורה השנית הוא יו ד - והוא בסוד של הדין וכו'. והנה נודע דנשמתו של משה, נמשכה מצד יסוד החוכמה, ומובא בתיקוני הזוהר (הקדמה ו' ע"ב) כי אות י', הוא זעיר, משום היותו קרוב לכתר, לכן הוא בטל ממציותו.

ולכך נאמר (איוב כ"ח י"ב): "והחוכמה מאין תמצא וגו'". ועל זה אפשר לומר שזהו עניין א' זעירא, שהיא נתקטנה מחמת עצם הקריאה של חיבה, כדוגמת האב המבקש להשתעשע עם בן יחידו, נוטלו על זרועותיו ומחבקו באופן שעל ידי זאת נעלם ונסתר בחביונו של מעטה כיסוי אביו בחיבוקו, וכמו כן נמי הייתה אצל משה רעיא מהימנא הקריאה של חיבה. ולפיכך אמר בקרא ויקרא אל משה, ולא פירש מי הקורא, כי הקריאה נשתלשל מאתר רם נשא גבוה מעל גבוה כשעדיין אין כינוי וצירוף של שם.

והנה ברז אות יוד של הדין, יש לומר כי אות י' (העליונה של האלף), משפיע אל ו' קצוות (אות ו' השוכבת של האלף), אשר הוא הצינור המעביר עד בחינת ד' (התחתונה של האות אלף) היא מדת המלכות, שבזמני הגלות נקראת דלה ועניה. והנה בשעת גאולת מצרים בבוא יום יוד לחודש ניסן, קשרו את הטלה אל כרעי המטה. אבל לעתיד לבוא יכוסו את השור הבור ואז יהיה הנס גדול ממצרים, כי עליה כתיב (ירמיה כ"ג ז'): "ולא יאמרו עוד חי ה' אשר וגו'", כמו שאמרו בגמרא (ברכות י"ב ע"ב).

והנה התגלות האהבה אל משה נביאו, הוי מבחינת התפילין (אסתר ח ט"ז): ויקר - אלו תפילין. דהנה יש תפילין של רש"י ושל ר"ת, שהוא מצד החוכמה. ולכן לשיטת רבינו תם מתאחרת זמן שקיעת החמה, מחמת הבהירות הגדולה בסוד יוצר אור ובורא חושך, ושל שימושה רבה, כי רבה הוא סוד הגנוז בו.

והנה לעתיד לבוא במקום ויקר, צירוף של ויקד. כיוון שעל ידי החטא נעשה מאות ד' אות ר', וכנודע מדורשי הרשימות על פסוק (בראשית ג' י"ח): "וקוץ ודרדר תצמיח וגו'", שבעטיו של חטא אדם קדמאה, נגרם לעשות מהו"ה אחד (דברים ו' ד), למיהו אל אחר (שמות ל"ד י"ד), והנה אור הזה אשר יפוק לעתיד לבוא מתפילין דמארי עלמא, בעת אשר תתקיים המקרא שכתוב (ישעיה נ"ב י'): "חשף הוי"ה את זרוע קודשו וגו'", אלו התפילין (ברכות ו' ע"א), אז יהיה ויקר אש, שזכו נמי עניין הכתוב (ש"ה ש"ח ו'): "כי עזה כמות אהבה" של תפילין דמארי עלמא וכנסת ישראל, וכשיתגלה כל זה, יהיה רשפיה רשפי אש שלהבת י', לאחר שעד עכשיו בגלות היו רצועות התפילין שחורות כעורב, הנה בהוא זימנא יתגלה יקוד האש.

ודבר הזה נרמז באות א', אשר ציורו מורכבת מתלת אתון של יו י, אשר הם מספר שם הנכבד הוי"ה ב"ה כידוע, ועל כן מחציו ומעלה היה בחינת א' רבתא, מהיותו דבוק בי' העליון של השם הנכבד הוי"ה ב"ה, שהוא בחינת חכמה סתימאה, והחלק העליון הלזה לא היה צריך לנחות ולירד בכלל אל הכלל ישראל, כי אם ממה שהיה מחציו ומטה מבחינת אות י' תתאה של שם אדנ"י הנה בחלק ההוא אזעיר גרמיה בשעת הצורך בשביל הכלל ישראל, ואילולי היה זקוק לירד מן ההר אל העם, היה נשאר תמיד בדביקותו בו ית"ש גם מחציו ומטה.

כי בשעה שירד אל העם לדבר עמהם, אזי היה יורד אל בחינת חציו ומטה, כי בשעה שירד אל העם לדבר עמהם, אזי היה יורד אל בחינת חציו ולמטה, ואשר לתכלית זה היו גם ההפסקות משמשות, כדי ליתן ריווח למשה להתבונן (מלשון בינה, להבין דבר מתוך דבר) בין פרשה לפרשה, ובין עניין לעניין, על כל דיבור ודיבר, איככה ישבר בהם את אוזן העם, למען העיר לבותם להבין את השמועות שהיו מפיו נשמעות, וכל אחד מישראל ימצא בתוכם כדי מחסורו אשר יחסור לו, איש איש כפום ערך מדרגתו ושיעוריה דיליה, לפי קיבול נפשו רוחו ונשמתו.

ועל דרך המסופר מאת הרה"ג מוה"ר מנחם מענדיל מוויטעבסק זיע"א שהיה בימי חורפו אצל מרן הבעש"ט הקדוש. וסיפר לו הבעש"ט איזה סיפור, שבו היה כלול וטמון ברמז כל מאורותיו אשר יעברו עליו בכל ימי חייו. ובערוב ימיו התכונן לעלות לארץ הקדושה, ובתוך כדי נסיעתו, סר לבקר את הרה"ק בעל התולדות להיפרד גם ממנו. ושאלו הרב היכן אוזן כבודו במעשה הנז"ל, וענה ואמר לו בדיוק בזה העניין שהנני צריך לבוא אליכם להפרד מעימכם.

אומנם כל זאת היה יכול משה לעשות בשעת ההפסקה בלבד, מה שאין כן בעודו היה עומד לפני ה' בדביקותו העצומה בנועם הזיו דיחודא עילאה של בחינת לאה, אי אפשר היה לו לצמצם את שכלו ודעתו איך להלך נגד רוח של כל אחד ליישב הדברים על רוח לבבם, מחמת גודל יראתו הרוממה, כי אם בעת ההפסקה, שאז היה בבחינת א' זעירא, שנחית אל בחינת חציו ומטה של צורת א' הוא אות י' תתאה.